

MUZEJ POŠTE I TELEGRAFA SREDNJE EUROPE U TRSTU

Dunja Majnarić Radošević
HPT muzej
Zagreb

Dana 28. studenoga 1997. u Trstu je otvoren Muzej pošte i telegrafa Srednje Europe. Stota obljetnica Palače pošte u Trstu proslavljena je 1994. Godinu dana nakon toga na inicijativu predsjednika Talijanske pošte g. Enza Cardija sastavljen je Odbor za osnivanje Poštansko-telegrafskog muzeja Srednje Europe u Trstu. Za počasnog je predsjednika Odbora izabran princ Karlo A. Thurn und Taxis – potomak slavne obitelji osnivača europske pošte.

Organizacija svih djelatnosti na projektu uspostave Muzeja u istočnom dijelu prizemlja stogodišnje tršćanske Palače pošte bila je pod nadzorom glavnog direktora pošta pokrajine Friuli-Venezija Giulia g. Michele Losita. Organizaciju uspostave

Svečano otvorenje Muzeja pošte i telegrafa Srednje Europe 28.11.1997. u auli reprezentativne Palače pošte u Trstu.

Muzeja i muzejskog postava vodila je gđica Elena Clari, koja je na studiju povijesti umjetnosti obranila disertaciju "Arhitekt Friedrich Setz i poštanske zgrade područja Srednje Europe", pa je tako bila upoznata s duhom vremena i likom čovjeka koji je u drugoj polovici 19. st. projektirao poštanske zgrade diljem Srednje Europe: u Trstu, Udinama, Gorici, Beču, Mariboru, Ljubljani itd. U planiranje i radove na muzejskom postavu bili

su tijekom dvije godine uključeni građani, javne institucije, stručni suradnici (poštanski djelatnici, povjesničari, povjesničari umjetnosti i arhitekti) te poštanski muzeji Austrije, Mađarske, Slovenije, Hrvatske, Švicarske i Povijesni muzej Pošte i telekomunikacija u Rimu.

HPT muzej se odazvao pozivu (upućenom 1996. godine) da sudjeluje u postavu Muzeja pošte i telegrafa Srednje Europe u Trstu i početkom studenoga 1997. je u Trst poslan izložbeni materijal. Gradu iz povijesti hrvatske pošte i telekomunikacija pripremila je prof. Kata Šutalo, a filatelističke materijale prof. Dunja Majnarić Radošević.

Svečano otvorenje Muzeja bilo je u reprezentativnoj auli Palače pošte, koja je za tu prigodu bila ukrašena cvijećem i zastavama zemalja čiji muzeji sudjeluju u postavu novoga tršćanskog muzeja. Uz otvorenje je tiskan i reprezentativan katalog s odgovarajućim tematskim člancima talijanskih autora. Nakon prigodnih govora i nekoliko arija iz Straussovog opusa, pošlo se u razgledanje Muzeja.

Na ulazu je izložen dio broda-laboratorija Giuglielma Marconija (izumitelja radio-aparata). U prostoru iza ulaza su povijesni materijali iz povijesti pošte i telegrafa Srednje Europe. Iza makete

pročelja zgrade tršćanske Palače pošte postavljen je ured Mađarske pošte iz 19. st. s originalnim namještajem i opremom dopremljenom iz Mađarske. Zanimljivi izlošci u vitrinama i na panoima – poštanski rogovi, dijelovi poštanske uniforme, poštanski sandučići, češljevi za raskuživanje pisama itd., materijali su talijanskog muzeja.

Fotografije i nacrti poštanskih zgrada s austrijskog su područja. Suvremene marke, telefonske kartice i "Iskrini" telefonski aparati predstavljaju slovensku poštu i telekomunikacije. Zanimljivi povijesni poštanski dokumenti i nekoliko slika pokloni su obitelji Taxis, a privatni filatelistički postav iz Trsta pokazuje predfilatelistička pisma, poštanske marke i cjeline iz razdoblja

Habsburškog carstva.

U cjelinu postava lijepo se uklapaju eksponati koje je HPT muzej poklonio Muzeju pošte i telegrafa Srednje Europe. To su replike trogirskog glasnika iz 13. st. i trakošćanske poštanske listovnice s početka 20.st. Tekstom i fotografijama na panou sažeto su prikazani počeci pošte na području Hrvatske, telefonske kartice i poštanske marke Republike Hrvatske

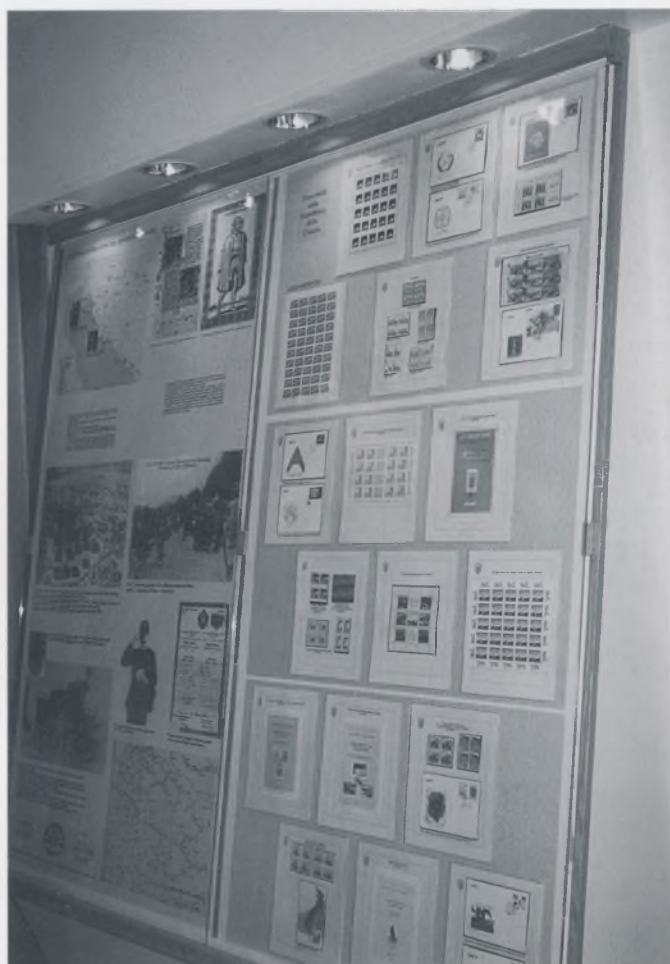

Eksponati HPT muzeja: Trogirski glasnik iz 13. st. (replika); poštanska listovnica iz Trakošćana, početak 20. st. (replika); telefonske kartice izdanja HPT-a; prigodni album poštanske marke "Pastoralni pohod svetog oca Ivana Pavla II Zagrebu i Hrvatskoj" izdanje HPT-a 1994.

naznačuju važne trenutke davne i nedavne hrvatske povijesti, a govore i o ljepoti hrvatske zemlje, kulture i umjetnosti. Na svečanom otvorenju Muzeja pošte i telegrafa Srednje Europe, g. Enzo Cardi rekao je da su u postavu Muzeja prisutni muzeji iz šest zemalja Srednje Europe, u kojima je duga tradicija postojanja poštanske službe, pa je ponos i čast talijanske pošte da "memorija" poštanske organizacije Srednje Europe ima sjedište u jednom talijanskom gradu. Uspostava ovog muzeja u Trstu osvjedočenje je velike zajedničke iznadnacionalne tradicije različitih sredina, a ta je činjenica danas nedjeljiva osnova ujedinjene Europe.

Za nas je zanimljiv daljnji rad ovog muzeja. Poznajemo brojne projekte, grandiozne međunarodne *izložbe*, ali do sada nije poznat niti jedan međunarodni muzej. Muzej pošte i telegrafa Srednje Europe u Trstu ima namjeru upravo to biti. Muzej za sada zapošljava jednog kustosa (gđica Elena Clari), a bit će zaposleno i nekoliko pomoćnih radnika (npr. za rad na dokumentaciji i sl.). Osim što prikuplja građu iz područja povijesti talijanske pošte i telekomunikacija, inozemni srednjoeuropski muzeji (kao što je to i HPT muzej učinio) i pojedinci poklanjaju ovome muzeju odgovarajuće predmete, pa Muzej pošte i telegrafa Srednje Europe za čuvanje predmeta u stalnom vlasništvu i onih "gostujućih" ima i pripadajuće depoe. Suvremeni klimatizacijski uredaji omogućuju prikladno čuvanje muzejskog materijala u depoima kao i u izložbenim prostorima. Konceptija izlaganja je takva da se unutar sadašnjeg postava pojedini dijelovi mijenjaju drugim postavima kraćeg ili dužeg

trajanja. Tako će, na primjer, vrlo atraktivan poštanski ured s kraja 19. st. Mađarskog poštanskog muzeja biti nakon šest mjeseci zamijenjen drugim eksponatom iz istog muzeja. Svi na otvorenju prisutni poštansko-telekomunikacijski muzeji iz šest zemalja Srednje Europe pozvani su na suradnju, tj. da i u buduće prezentiraju svoje materijale, izložbe i projekte u tršćanskome muzeju. Značajno je da se kao prvi međunarodni muzej na svijetu pojavljuje upravo muzej komunikacija, tj. pošte i telegrafa – organizacija koje su najstariji prenositelji vijesti – da je to muzej Srednje Europe (kolijevke suvremene pošte, 16.st.) i da je smješten u Trstu, gradu uz more, prirodnom stjecištu geografskog prostora

Pano s tekstovima i fotografijama koji naznačuju početke pošte na području Hrvatske i pano s izabranim primjercima poštanskih maraka Republike Hrvatske.

šireg od granica talijanske države. Upotrebljavajući muzej kao medij, još su jednom svoju primjenu naše riječi Marca Blocha da samo poznajući vlastitu povijest možemo jasnije vidjeti sadašnjost" (citat g. E. Cardija). Tako Muzej pošte i telegrafa Srednje Europe u Trstu, svojim nazivom i sadržajem, višekratno ispreplićući pojam komunikacije, uspješno potvrđuje svoju opravdanost u ovom našem informacijskom dobu.

KUSTOSKA RADIONICA U ZAGREBU, LJUBLJANI I BRATISLAVI

Jadranka Vinterhalter

Soros centar za suvremenu umjetnost

Zagreb

Da je mladim kustosima potrebna dodatna i drukčija edukacija nego što je dobivaju na fakultetima, bilo da dolaze s Filozofskog ili kojeg drugog fakulteta, poznato je. Tek praksa u jednoj tako kompleksnoj instituciji kao što je muzej odnosno galerija, može mladog stručnjaka uvesti u muzejski svijet i njegove raznovrsne aktivnosti. Treba li napomenuti da je muzej danas institucija mnogostrukih funkcija od muzeoloških – pohranjivanja, zaštite, obrade i izlaganja muzealija, do obrazovnih u kojima muzej postaje učionica i radionica za svaku dob. Nadalje, muzej je informacijsko-dokumentacijski centar kroz svoje izlagačke programe, aktivnosti public relationsa, izdavaštvo, internet stranice, brojne datoteke, arhive i knjižnicu. Ujedno je i prostor komunikacija, te mjesto razonode i zabave.

Mladi se kustosi zapošljavanjem susreću odjednom sa svim tim mnogostrukim ulogama muzeja u kojima trebaju i sami sudjelovati, i to na više kolosijeka: radeći individualno, u timskom radu sa stručnom, kustoskom ekipom, u kontaktima s publikom, jer public relations je posao svakog muzejskog djelatnika.

Upravo zbog disproporcije između fakultetskog, ponajviše teoretskog obrazovanja i praktičnog rada u muzeju, koja se produbljuje razvojem muzeja i novih tehnologija u njima, narasla je potreba za organiziranjem specijaliziranih kustoskih radionica.

Da to nije samo naš specifičan problem, već opće mjesto, potvrđuje inicijativa potekla iz Ljubljane, snažnoga međunarodnog muzejskog i muzeološkog centra. Ljubljanski je Soros centar za suvremenu umjetnost – SCCA, jedan od dvadeset centara u mreži SCCA Networku, rasprostranjenom u zemljama srednje i istočne Europe, 1997. godine organizirao kustosku radionicu, s inozemnim predavačima. Iskustvo se pokazalo odličnim, a i drugi su centri prepoznali takvu vrstu obrazovnog rada kao nužnu. Ove je godine radionica za kustose proširena na tri centra: uz ljubljanski, još na SCCA u Zagrebu i Bratislavi. Obrazovni programi temeljne aktivnosti svih nacionalnih Instituta otvoreno društvo, uz koje su SCCA vezani, tako da je alternativno učilište za kustose dobilo financijsku potporu i organizirano u okviru SCARP-a (Soros Contemporary Art Regional Program).